

Numerul 3.

Oradea-mare 16/29 ianuarie 1905.

Anul XLI

Apare duminica. Abonamentul pe an 16 cor., pe $\frac{1}{2}$, de an 8, pe 3 luni 4. Pentru România pe an 20 lei

N a l b a.

*Ce trist tânquește-un fir de nalbă,
Sub umbra unor reci ruine,
Visând de-apunerea de soare,
De sărutările-i divine.*

*În focul vârstei sale iat-o
O'a înflorit drăguța nalbă,
Ce cap frumos de fată mare
E floarea-i albă!...*

*Dar rând pe rând ea și usucă,
De-atâta vreme doar bolește;
De dorul razelor de soare
Ea se topește.*

*Și moare blăstămându-și locul,
În care dat i-a fost să fle,
Ce dragoste fără noroc!...
Ce soarte tristă și pustie!...*

Elena din Ardeal.

M i r e a s a.

Totul este gata spre a o primi. A adunat în locuința lui un întreg tezaur artistic. Pe părți pânze celebre cumpărate cu mari sacrificii, bucăți de marmură adunate din toate colțurile lumii, mobile vechi cu mătăsuri din veacul trecut și mobile noi, în stilul vremii, tapiserii și covoare, miniaturi de valoare, vase de tot soiul, toate într-o desordine artistică și discretă decorează camerele de primire: saloane de recepțiune, salonașe, camere de prieteni, cari alcătuiesc tot rostul unei gospodării în toată regula.

Dintre toate camera de culcare, iatacul ei, e tot ce poate inchipui mintea omenească. A adunat acolo și lux și bogăție și artă și confort. Printre vitrouri pe cari sunt desemnate copii de tablouri celebre, lumina întră discretă și estompează liniile mobilelor, dând întregului acea înfățișare sfântă de templu. E o bogăție întreagă în acest colț retras și tăcut al clădirii, din care se exală mirosul florilor veșnic improspătate de mâna lui.

E odaia ei. Aici nimeni nu intră decât el — și rar deschide fereastra ca să improspeteze aerul îmbalsămat de parfumul florilor și odoarea lucrurilor vechi. Par' că este gelos de străinii cari ar putea să arunce o privire asupra tezaurului său. Slujnica bătrână, mai bătrână decât el, care-i slugește cu creștință din tinerețe, care-i știe tot rostul vieții, n'are voie să calce pragul acestei camere, în care nimeni nu locuiește, în care el nici odată nu s'a culcat, de și patul este veșnic făcut, patul cu plapuma lui nouă de atlas roz-palid, din care se vede atârând dantela fină și scumpă a pernelor încadrând albeața nițel îngălbenita de vreme a pânzelor fine de batistă.

E odaia ei. Aici o așteaptă el ca să sosească el în fiecare minut, fecioara ideală a vieții sale, aceea care este menită să-i dea senzațiunea iubirii, să-i dăruiască iubirea, ultima rațiune a vieții sale

pierdute. Și ea va veni de sigur. Dacă n'a venit astăzi, va sosi mâine, ori mai târziu, dar trebuie să vină logodnica sfântă căreia i-a făcut din imaginațiunea lui un tron, iar din locuința lui un cadru vrednic de o prințesă frumoasă la corp și frumoasă la inteligență.

*

Până când n'o veni momentul ca să locuiască cu dânsa acest palat bogat și artistic, el nu se crede demn de a-l întrebuința. Se socoate a fi gardianul acestor comori, de cari nu se atinge. Locuiește de parte, într'o simplă odaie din curte, într'o odaie sărăcăcioasă de student, cu un pat de fier, trei scaune de lemn și o masă... Toată ziua îngrijește templul dragostei sale, șterge praful, se luptă cu moliile, schimbă locul mobilelor, când nu-i place cum sunt așezate, apoi pironit într'un larg și comod fotoliu englez, se pierde ore întregi în lumea visurilor sale, în care ea tronează ca o regină a tot puternică în frumusețea ei. Cât de fericit e în acest mijloc în care totul îi vorbește de ea, totul îi spune că cine știe poate chiar mâine, cu alaiu împărătesc, regina visurilor sale, va deschide în locuința lui și îi va spune cu bunătate: iată-me, sunt a ta, a ta care mă aștepți de atâta vreme.

Și cum ar iubi el pe această femeie, cât i-ar fi de recunoscător, că a dat vieții sale un țel, că l-a făcut în sfârșit fericit, gata de acum să închidă ochii și în sfântul crepuscul al acestei iubiri să se stingă ca într'un vis rozatru, pe când melodii divine i-ar atinge molcom urechea...

*

Ese din casă foarte rar. Vecinii nici nu-l cunosc aproape. Știu atât că acolo stă un boer bătrân, cam ciudat la apucături și prin mahala zvonuri circulă asupra lui, zvonuri stupide și cu totul străine firei sale. Pe stradă nimeni nu-l cunoaște și el prin această lume nouă, trece pare că cu frică, atingând zidurile, privind tot înainte. S'a desobișnuit de lume, îi face teamă mulțimea și apoi îi este frică să nu întâlnească vre-o cunoștință, ori un vechiu prieten. cum s'a schimbat acuma, cu barba albă, cu părul alb, cu șira spinărei aplecată la pământ, știe el că-i greu de recunoscut. Totuș are o teamă vagă, se teme ca să nu i se descopere locul lui de retragere, să nu i se violeze virginitatea comoarei sale de visuri, în mijlocul căreia trăește ca un avar fricos.

Și dacă iese, o face de nevoie. Simte că mai trebuie să caute ceva nou care să-i împodobească templul iubirei sale. Cutare colț pare gol, părțile din față ar putea să mai cuprindă un tablou. Și zile întregi în șir, când îl apucă această dorință, caută, socotește pe acolo pe unde știe că se pot găsi lucruri bune pe care nu le știe ori nu le găsește lumea profană. Când descopere ceva de valoare, cu câtă precauțiune nu se târguiește el ca cineva să nu afle ori ca să dea de bănuț neguțătorului că a pus mâna pe ceva rar! Se grăbește să-l cumpere apoi ca și când ar avea asupra-i un lucru de furat, ca și când s'ar teme ca neguțătorul să nu-și fi luat seama, aproape alergând, privind înapoi se întoarce acasă. Aprinde toate luminările, trage storurile, pune lucrul la locul ce crede nimerit și apoi îl prețuiește, se estiază în fața lui și se întreabă în taină ce idee poate să aibă ea despre noua sa achizițiune?

*

Rar vin să-l vadă copiii. Între ei și dânsul e o întreagă lume care-i desparte. Și el și dânsii se simt jenați, în neputința de-a se pune pe acelaș teren de discuție. Ei sunt oamenii zilei, cari știu să guste și să se folosească de viață, cari o iau așa cum este și se folosesc de dânsa astfel cum este cu putință a fi gustată. El a ramas tot ideologul de altă dată, a fost depășit de vreme, statuia vie care nu mai are nimic din veacul în care trăește.

Le e teamă ca într'o zi să nu-l găsească ucis. Se vorbește prin mahala că este bogat, casa este îndepărtată, la marginea orașului, servitoarea este mai bătrână decât dânsul și într'o zi îl pot găsi zugrumat de niște pungăși. Fără ca dânsul să știe, îl păzesc doi gardiști și zi și noapte și de departe, știind că așa îi fac mai multă plăcere, copiii veghează asupra bătrânului de a căruia nevinovată sminteală ei au cunoștință și zimbesc bieții copii cu respect, tristețe și o largă îngăduială. Ei singuri poate îl pot aprecia și înțelege, ei singuri nu-și bat joc de dânsul, de oare ce în întreg naufragiul năzuințelor, această nălucire îl mai ține în viață!

Singura lui indeletnicie care-l mai leagă de lumea din afară este cititul. Cărți de știință, cărți de artă, filozofia care încearcă să vadă în mecanismul complicat al sufletului omului, îl preocupă. Atâta timp, cât a fost în luptă, n'a avut răgaz să mai citească, de multe ori a simțit decăderea lui intelectuală, risipirea bagajului seu de cunoștinți fără a-l putea înlocui cu altul nou. Acum că liniștea îi dă vreme de preocupări intelectuale, caută să-și mobilizeze din nou și cât mai bine creierul, să-i dea hrana trebuincioasă de care l-a lipsit atâta timp retriștea. Între tineretea lui laborioasă și inteligentă și bătrânețe, o întreagă viață a vegetat și cât îi vine de greu, să lege acea ce știuse odată, cu ceea ce se știe azi! Sunt părți cari rămân în întuneric, mințea lui refuză să facă această legătură de fire, și îi trebuie sfortări foarte mari ca să-și refacă viața de altă dată...

În colo, de tot ce se petrece în afară este absolut străin. Gazetele nu trec pragul ușii lui; zgomotul luptelor politice nu străbate până la dânsul. Trăește ca un sihastru uitat de lume și uitând-o și el. Rare ori deschide ușa unor tineri. Vin să vadă pe apostolul despre al cărui nume au auzit și ei, pe care-l socot sfânt și mare în această retragere liniștită și înțeleaptă, și vin apostolii viitorului să capete de la el învățăminte și credință...

*

...Și vremea se scurge încet, fără de nici o sfortare din parte-i, fără să-i aducă vre-o emoțiune în suflet în bine sau în reu. Se scurge vremea liniștită și egală, se perindează anotimpurile și trec peste el anii. Nu-i cere nimic, nu-i dă nimic acestui timp care se scurge... Și ce i-ar cere când el știe că la urma urmei ea tot va veni, cu cununa pe cap, în mâni albe și mici, cu flori de nufăr, frumoasă cum n'a mai fost fecioară neprihănită pe pământ, și dulce și bună și aidoma, cum de ani de zile fasonează el chipul și făptura ideală a miresei sale... O așteaptă cu siguranță și fără de nerăbdare, în fiecare zi îi improzpetează florile și aranjându-i camera de nuntă, socoate că de-o veni în acea seară, totul este gata ca să i se facă primirea ce i se cuvine.

De unde și cum o să vină? Cine este ea?...

La aceste amănunte nu se oprește. De îndată ce trebuie să vină, ea va sosi, căci el o vede trăind, o vede veșnic îndreptându-se spre locuința ei, în care cu brațele deschise, în mijlocul unei comori de bogăție și de artă, o așteaptă el eternul ei amant!

Const. Mille.

Doi ochi . . .

*Ce ochi frumoși
Am întâlnit
În zi de maiu,
Și ce sfoși
M'au cutropit
Cu al lor graiu!*

*Ce ochi cu dor
Și ce aprinși
M'au săgetat
Cu vraja lor.
Ai mei învinși
Au lăcrimat.*

*Ai dispărut
Frumoasa mea
Cu doru 'n sin.
Și-s abătut;
Gândind la ea,
Mereu suspin.*

*Sunt numai foc
Dumnezeesc,
De ea aprins.
Nu-mi aflu loc —
Și me topesc
De-un dor nestins.*

*Doi ochi căprii,
Nevinovați,
M'au scos din minți.
Cum aș dori
Să-i văd udați
De suferinți!*

*Să prind pe-ascuns
Un strop din ei,
Să-l iau cu mini:
Căci e de-ajuns
Pentru atei,
Să-i fac creștini.*

Dionisie Stoica.

Aventura cea de pe urmă.

— După *Váradí Antal*. —

Don Federigo Acunha e de treizeci și cinci de ani și două luni, și încă nu i-a venit în minte să se însoare. Unii zic că face foarte bine, iar alții că face reu.

Odată don Agular de Calatrova l-a întrebat că de ce nu se însoară? Când are de gând să facă pasul acesta?

Don Agular a avut multe cauze ca să întrebe aceasta, căci avea o femeie foarte frumoasă, avea apoi o soră de măritat, cea mai frumoasă fată din Valladolid, și în fine, pentru că era amicul cel mai bun al lui don Federigo, cea ce nu e lucru bagatel, cunoscând sumeția și bogățiile familiei Acunha.

Federigo i-a răspuns:

— Me însoar, înse numai după aventura mea cea de pe urmă.

— Atunci aceasta va fi cât mai îngrabă!

— Cum așa?

— Pentru că acuma faci curte femeii mele.

— Femeia ta are inimă de peatră. Încăpăținarea ei mereu dă motiv la aventuri noi, și astfel aventurile mele nici odată nu vor avea sfârșit.

Trebue să știm, că dacă există sânge rece de spaniol, atunci marchisul Calatrava servește de model.

Don Acunha Copello Mazas y Rodaverga cu un zimbet de mulțumire și-a dus mâna la buzunar, unde păstră o epistolă de amor dela dona Steela, femeia lui Agular, apoi la maniera spadei sale, de pe care luciau petrele scumpe, ca și când ar fi toți acei stropi de sânge, cari au curs pe ea și acuma s'au schimbat în rubine. De teaca spadei lui periculoase se leagă multe istorii, cari aici nu au avut mai mult continuare.

Marchisul Calatrava nu poartă spadă, nu poartă pumnal, cu un cuvânt nici o armă ucigătoare. El poartă numai o biciușcă de câni, cu care amenință cei doi căpăi, ce de comun umblă cu el. Nime înse nu a văzut să-i fie lovit vre-odată.

Când dialogul de mai sus s'a petrecut, a fost o frumoasă seară de vară. În astfel de seri, pe pârziștea de lemne de ulei din Valladolid cântă muzica militară dela regimentul din a cărui căpitani face parte și don Federigo.

Valladolidul întreg se preumblă acolo, unde se putea vedea și frumoasa dona Stella, care nu eră în societatea bărbatului ei. Don Calatrava numai câteva miuute a schimbat niște cuvinte cu femeia sa, apoi cu un compliment profund a lăsat-o singură.

Îndată i-a luat locul căpitanul Federigo. A făcut marchisei curte cu ardoare și patimă.

Dona Stella e deamă de numele ce poartă. Luceafărul de seară nu strălucește așa de frumos între milioanele de stele de pe orizontul cerului, ca ea în șirul frumoaselor din Valladolid. Are păr negru ca cărbunele, ochi vineți, în cari arde un foc sinistru. Fața i e albă, numai atunci arde în flacări, când inima îi bate cu putere. Inima ei înse nu bate așa de ușor.

Căpitanul Federigo a gândit, că dacă trebue, va desarmă luceafărul de seară; de ce să nu poată face aceasta cu modelul lui de pe pământ?

— Dona, tot depun la picioarele dtale!

— Numai inima nu.

— Aceasta mai întiu.
 — Inima dtale inse constă din multe părțicele.
 Le depuni și pe acestea?
 — Împreună cu viața mea.
 — Și onoarea, averea?
 — Chiar și capul meu.
 — Acesta l-ai pierdut demult.
 — Dta ești cauza.
 — Nu știu. Până acuma foarte mulți și-au pierdut capul. Dta de cu seară vei fi în serviciu?
 — Aceasta e datoria de onoare.
 — Țini serviciul?
 — Da.
 — Cum poți atunci să zici că și onoarea o sacrifici mie, dacă de cu seară mergi în serviciu!
 — Ah!
 Din oftarea aceasta s'a reoglindat împlinirea unei dorințe nutrite demult.
 — Nu voiu merge la serviciu.
 — Și dacă bărbatul meu știe aceasta?
 — Il omor!
 — Mai întiu el me omoară pe mine.
 — Să nu așteptăm așa ceva.
 — Vrei să fugim?
 — Încă în noaptea aseasta.
 — Ce va fi atunci de mine? O femeie fără avere și onoare.
 — Tot va fi a dtale.
 — Cine me încredințează?
 — Cuvântul meu.
 — Dta și pentru aceea ți-ai dat cuvântul că de cu seară ai să mergi în serviciu.
 — Cuvântul acesta îl sacrific pentru un sentiment mai sfânt.
 — Se poate inse, că pentru un alt ceva și mai sfânt vei călca cuvântul dat mie. Aceasta nu e de ajuns.
 — In mod legal te fac proprietară a tuturor tesarurilor ce poșede familia Acunha.
 — Nu pot crede!
 — Jur, că de cu seară vei avea în mâinile dtale documentele despre abdicarea mea.
 — Doar nu pe numele meu?
 — De ce nu?
 — Cu aceasta vrei să îmi plătești onoarea?
 — Doamnă...
 — Dta vei lăsa în document loc gol pentru nume, pe care il voiu umplea cu numele unei rudeni de a mele.
 — Fie așa!
 — La revedere deci!
 Muzica a intonat marșul de pe urmă, când don Federigo ajungând la poarta castelului seu și-a oprit armăsarul din fuga nebună, și a dat ordin că vizitiul la un anumit timp să fie gata de drum, așteptându-l la ușa de dinderet dela grădina castelului Calatrava.
 Cu aceasta, fără ca să se intereseze de substituția lui în serviciu, a mers de-a dreptul la primarul orașului.
 Bătrânul Sylvio y Corpariva eră la masă, cină. Cu mare părere de reu a trebuit să lase cina și să meargă cu don Federigo din cancelarie în cancelarie până ce s'au făcut documentele, așa că la stârșit, sermanul, nu a știut că a cinat sau ba?
 Clopotele din Valladolid au vestit mezul nopții când don Federigo Acunha a bătut la ușa donei Stella. Ușa a fost deschisă și el a intrat.

Frumoasa femeie purtă un costum de călătorie având un voal gros pe față. Lângă ea mai eră o femeie, sigur servitoarea ei, care încă avea pe față acelaș voal. Costumul de călătorie nu a acoperit formele ademenitoare a donei Stella, ele îmbătau mintea și acuma, căci don Federigo nu a putut să se rețină, a voit să imrățișeze creatura aceasta divină.

— Oprește-te! Nu te atinge de mine până ce nu ne ajungem scopul.

Federigo s'a grăbit să repareze greșala sa, căci a întins donei Stella o pachetă de scrisori.

Stella și-a ridicat voalul de pe față, și cu o privire fermecătoare a primit pacheta. O astfel de privire numai din ochii unei spaniole poate izvorî. Federigo a căzut în genunchi înaintea ei.

Stella a mers la o masă mică de scris, îmbrăcată în os de elefant, și a umplut locul lăsat gol cu un nume pe care, după ce dama cealaltă de călătorie l-a cetit, s'a cutremurat.

Stella cu un aer serios și poruncitor s'a uitat la ea.

— Așa voesc să fie. Acum putem merge.

A făcut un semn lui Federigo ca să deie brațul femeii involate, apoi a plecat în urma căpitanului, care eră zăpăcit.

Coridorul a fost îndesat de servitori și servitoare, cari făceau complimente lui Federigo și damelor involate. Pe Federigo eră să-l lovească apoplexia. L-a cuprins o teamă oareșcare, căci neîncetat își întorcea capul și se uită la Stella, care îl urmă.

— De servitori și seervitoare nu avea nici o grije. Sunt plătiți.

— Foarte romantic, a gândit Federigo în sine.

— Dta te uită mai mult la trepte, căci altcum îți frangi gâtul.

— O, nu avea nici o teamă de aceasta donă.

— Nu am teamă de dta, ci de amica mea.

Cu aceastea au ajuns în grădină. Ușa mică a grădinei a fost deschisă. Trăsura așteptă acolo.

Stella a ocupat loc în trăsura, luând lângă sine pe cealaltă damă. Lui Federigo i-a permis să ocupe loc în față. Indiscrețiunea nu a suferit nimic. Ușa de sticlă a trăsurei s'a închis. Perdelele au căzut jos, caii au început să bată din picioare, trăsura s'a pus în mișcare.

Federigo în confuziunea lui și-a uitat să dea vizitiului ordinele necesare, care de sigur le așteaptă. Și a luat curajul să împărțească aceasta celor doue dame.

— Doamnele mele, ar trebui să dau ordine vizitiului?!—

— Nu te osteni — a fost răspunsul rece — el își știe datoria.

Federigo a început să se simtă neplăcut. În trăsura a fost întunec, perdelele erau lăsate, și nu știea că unde merge.

La un timp trăsura s'a oprit. Se lumină de ziuă. Soarele a început să se ridice de după munți. Ușa dela trăsura se deschide și Federigo de Acunha se vede în mijlocul orașului Valladolid, înaintea treptelor de marmoră dela biserica San-Godofreo, unde așteptă un potop de popor, — precum se vede pe ei.

A amețit. Ușile bisericei erau deschise, în lăuntru ardeau sute de lumini. Toate acestea însemnau pregătirile ceremonioase ale unui act serbătoresc.

— Ce se pregătește aici, doamna mea?
 — Logodna dtale, a răspuns dona Stella liniștită.
 — Logodna... mea?... Și... cu... cine?...
 — Cu cumnata mea, cu dona Elvira, care te iubește de mult, și pe care astfel o iubești și dta, pentru că femeile spaniole nu glumesc în reciprocitatea amorului!
 — Dar, doamnă, pe sfânta Godofredră zie...
 — Ce?
 — Că proprietarul tesaurilor familiei Acunha...
 — Dta la nimic nu ești mai mult proprietar.

Eri seară, în mod oficios ai transcris toată averea pe dsoara Elvira de Montan y Calvodo, viitoarea-ți femeie, pe care am onoarea a ți-o prezentă în haină de mireasă.

Cu aceasta a luat mantaua în care eră învăluită dama de călătorie, tot astfel i-a luat și voalul de pe față, și înaintea lui Federigo sta grațioasa dona Elvira.

Don Acunha Copelio Mazas y Rodavega a căzut în genunchi.

— Ah, doamna mea, cer iertare pentru lovitură ce ți-am dat!... De și nu mai am nimic, mi-a ramas inse onoarea de cavaler. Pe onoarea aceasta jur, că dta ai fost cea de pe urmă, căreia am dat o astfel de lovitură! Dona Elvira, injosește-ți inima până la mine. Eu sunt al dtale!

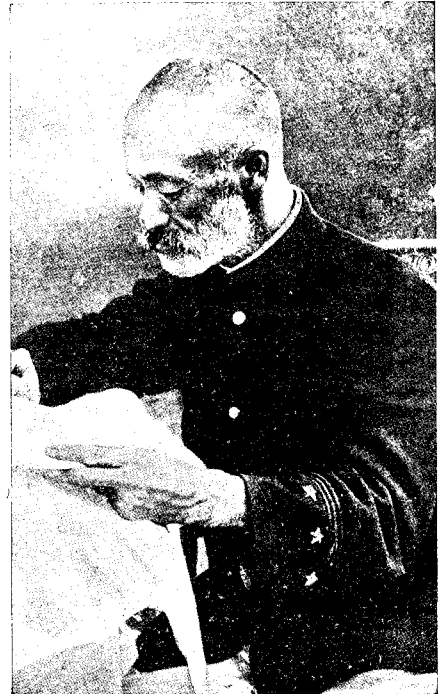
A pășit din trăsură. Acolo l-a așteptat marchisul Calabrava, care a desbrăcat livreaua de vizitiu. Federigo nu a putut zice nimic.

— Mergem în biserică! a zis marchisul dând brațul miresei. Dta îmi condú femeia! s'a adresat apoi către don Federigo de Acunha.

Ceremonia actului de logodnă s'a sfârșit. Personagile cele mai distinse din Valladolid au fost de față. În Valladolid magnații nu dorm până la zece ceasuri dimineața. Până la timpul acesta sunt în picioare, când apoi se culcă și dorm ziua întreagă.

Generalul Stössel.

Generalul Nogi.

Aventura cea de pe urmă inse încă nu s'a sfârșit. Părăsind biserica, Federigo a voit să se așeze în trăsura unde eră mireasa, dona Elvira. Calabrava a stat înaintea lui.

— Dta ești prinsonerul meu! Eu, ca comandatele regimentului Mihaiu de infanterie, te pedepesc cu șase luni temniță ordinară, pentru negliigarea serviciului. Căpitane Federigo, ocupă loc în trăsura mea și me urmează!

Pare că pe Federigo l-a lovit un trăznet din senin. Eră nimic.

A fost dus în temnița garnizoanei. Toată seara s'a frământat acolo, voinđ să-și spargă capul de ziduri. A plâns ca un copil, ușurătatea lui îi căuză dureri mari. Și-a pierdut averea, spada de oficer, renumele. A jurat că își va răzbună cumplit în contra lui Calatrava, când acesta deschide ușa și intră în lăuntru.

— Marchisul Calatrava!

Federigi de Acunha s'a repezit la el, ca să-l sugrume, pe când Calatrava i-a întins o țigară fină.

— Mai încet, amice!

— Dta vei răspunde pentru...

— Bine, bine, grăbește inse la mireasă-ți.

— La mireasa mea?

— Da. Schimbă-ți hainele.

— Și pedeapsa?...

— Până eri la mezul nopții eu am ținut serviciul pentru tine, iar după aceasta am luat sarcina de vizitiu, ceea ce foarte bine știi.

Federigo a căzut la grumazul — cumnatului seu.

— Ei, am avut dreptate? întreabă Calatrava.

— În ce?

— Că aceasta a fost...

— Aventura mea cea de pe urmă!

— Se poate inse ca să nu fie — cea de pe urmă!...

Mi-e dor.

(Liviei.)

*Mi-e dor de luncile cu flori,
Cu murmurul blând de isvor;
Mi-e dor de zile de demult:
Mi-e dor de tine, dor.*

*Mi-e dor de casa dintre brazi,
De banca cea din umbra lor;
Tu cuib de tainice visări,
Mi-e dor de tine... dor.*

*De cămăruța ta mi-e dor,
De grădinița florilor,
De fusul sprinten ce-mi șoptiă
Un cânt adormitor.*

*De cărăruia dintre plopi
Ce șerpuiă în cel desiș,
De unde satul îl vedeam
Scăldat în luminiș.*

*Mi-e dor de timpul cel senin,
Când blând pe nume ne chemam
Și, ziua 'ntreagă rătăcind
Cu flori ne 'ncununam.*

*Zadarnic astăzi te rechem.
E toamnă. Toate sunt pustii.
În curți ce surideau de flori
E plin de bălării.*

*Azi, numai brazii jalnie plâng
Un cântec. Singur îl ascult;
Ei par' că freamătă un bazm
Trăit cândva... de mult.*

Emil A. Chiffa,

Școala japoneză.

E foarte rar de a găsi în poporul japonez, un om ce nu știe citi și din contra se găsesc foarte mulți cari nu știu să scrie, cu toate că pot citi foarte bine.

Aceasta se explică prin faptul că școala japoneză se divide în două părți încă dela început. Într'una din aceste școli primare, în care vin pentru a învăța citirea, aproape toți japonezii își trimit copiii, iar în cealaltă în care se învață a picta și a scrie continuă numai elevii destinați a deveni oameni de litere. Școlile primare, cum și o mulțime din locuințele japoneze, sunt construite în lemn și despărțite cu pereți de hârtie ce se pot stringe, adică paravane. De altfel se știe că Japonia e țara paravelor și în casele din Tokio un salon se poate repede transforma în 4—5 odăi mici, după necesitate.

Copiii japonezi n'au bănci, ei se așează pe coavă, încrucișând picioarele sub ei.

Dascălul lor, cu un eventai enorm în mână, e așezat ca și elevii, înse în fața lor, pe un fel de estradă, de unde predică învățătura sa elevilor. Pentru a ușura copiilor sarcina de a învăța alfabetul,

dascălii cântă în cor cu elevii un fel de poezie compusă numai din patru versuri în cari înse sunt cuprinse cele 48 de tonalități fundamentale ce formează alfabetul japonez:

Iro-va nihoye te tsiri nuru wo¹
Wa-ga yo tare-zo tsune naram?
U-i-no oku-yama keo koyete
Asaki yume misi eli mo sezu.

și a căror traducere este următoarea:

Incântările și parfumurile vieții se risipesc în „Adevăr“
Pe lumea cealaltă există ceva care trăește vecinic?
În adâncimea profundă a muntelui existenței ziua de azi se
sfarmă
Și nu mai rămâne vai decât o plâpândă imagine a visului?²

În aceste patru versuri se cuprinde întreaga filozofie sintoistă, cum și întreaga psihologie a sufletului japonez. De câțiva ani încoace aceste metode empirice au fost înse lăsate la o parte și guvernul japonez confind programul școlilor europene, l-a introdus în toate școlile japoneze devenite școli de stat. Geometria, aritmetica, etc., sunt copiate esact după autorii francezi și englezi; singur desemnul care mai păstrează caracteristicile sale naționale. De asemenea s'au organizat școlile secundare cari au început deja a produce bacalaureații japonezi cu aceleași cunoștințe ca și bacalaureații europeni.

Educația fetelor diferă înse mult de aceea a băieților. Ideile feministe sunt aproape necunoscute în Japonia. Fetele nu urmează decât cursurile școlilor primare, celelalte cunoștinți necesare pentru complectarea instrucției, dșoara japoneză le primește în casă. În fine, după exigențele lui Confucius, fetele sunt separate de băieți încă dela etatea de 7 ani, când nu li se mai permite a se jucă împreună nici cu frații lor. Aceasta nu atât pentru a pară vr'o faptă imorală între tinerele fete și băieți, cât pentru a formă mai bine în creerul fetei ideea de superioritate a secului tare.

Femeia japoneză trebuie să fie pătrunsă de ideea că nu numai bărbatul ei, dar ori care om e mai tare, mai puternic atât fizicește cât și intelectualicește și că dânsa îi dătoarește respect.

Pentru a ajunge la acest rezultat, mumele învață pe micile copile de 4—5 ani, cari sunt încă lăsate împreună cu frații, ca să nu cheme nici odată pe nume pe fratele seu, chiar dacă acesta ar fi mai mic în etate decât ea.

Trebuiește ca adresându-se fratelui să-i zică „domnule frate“ pe când băiatul o chiamă scurt pe nume, în ori ce ocazie. Pentru ca educația unei fete japoneze să fie cu adevărat bună, trebuiește ca începutul cu încetul să se deprindă a fi cât se poate de timidă și de respectuoasă în fața unui om. Femeia nobilă, bine crescută, nu va îndrăzni nici odată să discute o părere a bărbatului seu; ea trebuie s'o aprobe. De asemenea nu trebuie să discute nici actele membrilor familiei bărbatului seu.

¹ Anthologie japonaise, traduite par Léon de Rosny, Paris.

² E de remarcat că în Europa s'a încercat a se face cu alfabetul nostru ceva analog, înse rezultatul n'a fost satisfăcător.

„Revue orientale et américain“, tom. VIII page 201.

În fine, când se găsește în prezența oamenilor, trebuie să nu deschidă gura, afară numai dacă cineva nu o întreabă ceva. În acest caz femeia trebuie să răspundă scurt și într'un ton politicoș amestecat de respect.

Odată respunsul dat, datoria femeii sau a fetei e să tacă.

Una din cele mai bune scriitoare japoneze, dna Murasaki-Siki-Bu¹, se exprimă în termeni următori despre compatrioatele sale: „Ori ce persoană, înse femeia în special, trebuie să nu facă paradă de talentele sale atunci când nimeni nu-i cere aceasta. Femeile trebuie să fie foarte econoame de știință și elocința lor în public; ele trebuie chiar să pară a nu ști aceea ce știu“.

Gall.

Vers la mort.

Mai anul trecut mi s'a dat să fiu de față la o Minmormântare țerânească la Pădureni din Runcu-mare (comitatul Hunedoara.)

După ce s'a făcut prohodul în curte și neîn-trecutele bocitoare amuțiră, un slăvit diac din Muncelu-mare scoate din șerpar o cărticică unsuroasă, resfoește nițel filele de pe vremuri și prinde a trăgână lin-lin ea doinind din frunză, un vers de mort — ce m'a mișcat din cale afară. — Dispare efectul ce-l are la lumea cultă un panegiric înalt, ori „cuvintele de adio“ — spuse mai mult din politeță — în comparație cu duioșia ce o stârnește o simplă proză rimată cântată „așa a jale“ de un diac înaintea celor simpli.

Am avut plăcerea să copiez un atare „vers la mort“, ce ca product poporan câtuș de puțin cred că ne interesează. Iată-l:

— O jalnică 'ntristare,
Oh iubită adunare,
Ce se întâmplă cu mine,
De ies acum din lume,
Nu pot la toți arătă-re,
Jalnică inima mea-re,
De 'ntristarea cea nespusă,
Ce-i inima mea pătrunsă!
Acum lumea-o părăsese,
Ca tiner de ea me lipsese:
Lumea cea veselitoare,
Care-i de grab' trecătoare.
Ah lume cu totul dulce,
Dela tine nu m'aș duce!
Iată de azi înainte,
Se gat' a mele cuvinte.
În lume moartea-i mai mare,
Și pretini pe nime n'are.
Nu i frică de 'mpărați,
Nici de oameni învățați.
Moartea toate stăpânește,
Și peste toate domnește.
Iute pier, se mistuesc,
Și nu se mai pomenesc.
Tot ce crește și 'nfloroste,

¹ Roman de Genji tradus în englezește de Suymaty Keuchio.

Ori și când și vestejește;
Ori ce naște și resare,
În pământ se 'ntoarce iară.
Și trupul fiind din tină,
Se face de grab' țerină;
Ochii cei veselitori,
Luminoși, cuprinzători;
Oh prea dlucei buzele mele,
Care eu vorbiam cu ele!
Iar moartea inveninată,
Veni cu veste minunată.
Oh tu moarte ticăloasă,
Nu-mi cruțași a mele oase!
Oh soțul meu prea iubite,
N'ai gândit să te las minten!
Oh surori tare iubite,
Remâneți tare măhnite!
Oh iubiții mei copii,
Care remaneți pustii!
Mai mult n'avem întâlnire,
Pân' la a doua venire.
Oh și voi neamuri de sânge
Cari, acum ve vine a plânge,
Și voi neamurile mele,
Remâneți cu mare jele.
Oh archangel ingerul meu,
Primește sufletul meu,
Fă-me părtaș raiului,
De-a dreapta Tatălui,
Cu ingerii dimpreună,
Oh nespusă voe bună.

Emil V. Degan.

Cine a aflat vinul?

Vinul e cea mai vechie beutură spirtoasă.

Noi știm că Noe a aflat mai intiu puterea vinului, deci el ar trebui să fie sflătorul acestei beuturi plăcute tuturor muritorilor. Persii au înse o tradițiune, din care vedem, că regele persian Dsemid (1015—975 înainte de Christos) a aflat vinul. Despre acest rege se spun adică următoarele: Bătrânului rege îi plăceau mult strugurii; neputând înse conservă strugurii peste tot anul, a venit la ideia să scoată din struguri mustul și să-l păstreze în butoaie. Așa a și făcut. A beut regele în fiecare zi puțin must și eră bun. Mai târziu înse mustul deveni amar și regelui nu-i mai plăcù, și crezându-l veninos, a închis butoiul bine și l-a pus la o parte. Mult a stat mustul închis în butoiu și desprețuit, când într'o zi regina se îmbolnăvi greu și nu mai putea răbdă durerile. Se rugă deci să-i dea must, pe care-l credea de otravă, ca să moară și să scape de chinuri. Bând înse regina din must, în loc să moară, se simțîă ca reinviată și durerile i-au trecut. Cerù deci din nou must și beu atâta până adormi. A dormit astfel regina o zi și o noapte, și când s'a deșteptat, nu mai simțîă nici urma durerii, ci eră sănătoasă ca mărul. Tare se bucură regele văzând această minune; el începù să bea în fiecare zi din sucdivin. Iar azi toată lumea bea, unii mai mult și alții mai puțin. Cei cari beau puțin capătă sântate, iar cei cari beau mult, moarte.

Frizerul național.

Acum, când eră naționalismului a ajuns la un punct atât de culminant și când acest naționalism e infundat și la uși și la ferestre, numai ca să nu se poată validită, când și paserile sunt suspicionate de „valacho-file“, când lozinea e „totul pentru noi, nimic străinilor“ — de ce nu ne-ar fi iertat să ne aducem aminte de „frizerul național“, nu să-l denunțăm, Doamne ferește, căci doar numai numele și mai ales epitetul, pe care-i place să și-l dea în fața Românilor, cuprinde ceva românesc, încolo...

Încolo e om de omenie. Trăește după meșteșugul seu, pe care știe să și-l poarte. Face el și politică, nu-i vorba. E alegător în cercul al patrălea. În „duchean“ își spune fără jenă mușterii vederile în materie de politică, dar nu inzistă asupra lor. Cu Românii natural că face politică românească, și încă activistă, de și-i „Bănățan“. Dar dacă și pricepe bine meseria, să nu credeți că se sfiește să vorbească românește cu mușterii români în fața mușterilor străini. Și asta ar fi un mare sacrificiu, căci nu Românii-l susțin. Ar fi, dar nu e, pentru că frizerul nost e deja bine așezat în capitală, e de mult aci și are „ducheanul“ într-o stradă principală, pe unde-s mulți trecători.

E Român bun el, e tare bun Român. Ține și foi românești: foaia românească din loc, pe care-o plătește c'un bilet de abonament redactorului — și „Drapelul“. E doar Bănățan. Drept că foile românești nu le-acată 'n cuiu pentru mușterii. Dar nici nu abonează el foile astea pentru alții, ci numai pe seama proprie, ca să sprijinească presa română — și ca să nu sune fals cuvintele: frizer național.

Adevărat că n'ar sună fals și dacă ar lipsi foile abonate pe câte un abonament, căci în schimb ia parte cu trup cu suflet la toate mișcărilor sociale și culturale românești din capitală. În fiecare an e de față la seara de cunoștință a studenților, fără a-și uita vr'odată să și țină obiceiuitu-i discurs, care de regulă face trecerea dela partea serioasă a intrării la cea comică.

„Apoi, fraților, să nu ve uitați că pentru ce v'au trimis părinții voștri aici, la școală în Peșta. Să învățați, ca să le faceți bucurie — și să nu becheriți, ca să le cheltuiți banii „de-a fitea“. Și apoi să știți că alt frizer național nu e în toată Peșta, și ducheanel meu nu-i departe de universitate.

„Învățați, învățați, ca să ve faceți oameni mari și Români buni.

„Învățați și ve — radeți... Închin păharul în sănătatea părinților voștri!“

— Trăiască frizerul național.

Cei mai mulți își propun, cu aceste ocaziuni, să se radă cât vor sta 'n Budapesta numai la „frizerul național“ — după ce le-a crește barba.

Al doilea lucru al frizerului nostru e, ca să se înscrie membru extraordinar la „Petru Maior“. E singurul membru extraordinar permanent al acestei societăți.

Și credeți că n'a fost față, când s'a hotărit înființarea parohiei române din loc. Doar nu de geaba „Bănatu-i fruntea“. Și e parochian regulat, își plătește tacele mai bine decât cei cu alte lefterii mai grase. Biserica o cercetează regulat. Numa dumineca lipsește, căci atunci e mult de lucru. În schimb inse își trimite copiii totdeauna. Și i se pricep bine copiii la rânduiala din biserica și altarul românesc, măcar că nu știu românește.

Dar nu credeți că e așa de ușor să-ți înveți băeții ungurește în capitala Ungariei. Închipuiți-ve: „mamă șvaboaică, școli ungurești, eu am de lucru cu ducheanel; ce să fac?“

Și a probat. A luat instructor pe un student dela filozofie, bănățan, dar ce e greu, nu e ușor. „Dar am să fac eu oameni din ei. I trec prin școli. Și când or fi mai mari, or învăță ei și românește.“

Are doi băeți și-o fetiță. Nu-s tocmai mari, dar nici mărunți. Fetișoara umblă la școala de dans — și nu joacă cu orcine. Băeții umblă 'n gimnaziu. Viața părintelui are totdeauna un șop și scopul acesta îi dă poftă de muncă.

E cam încăruntit, nu-i vorba, dar de l-ați vedea ce sprinten e. Și e bărbat simpatic și la fapătură și de cele mai multe ori și la vorbă. Vorbește trei limbi.

„Ducheanel“ nu-i e tocmai de prima clasă, dar pentru aceea are mușterii destul de aleși, mai cu seamă de când s'a urcat tariful. L-a urcat și el, dar poate că nu prea cu mult. Mie mi-a urcat abonamentul numai cu 60 fileri.

De câte ori îl întreb cum îi merge, totdeauna mi se plânge.

— Dar nație, umblă multă la dta?

— Dară umblă. Nu umblă, frate. Dar nici n'are cine. Hăi cari vin sunt tinerei, n'au ce rade. Dela tuns nu e nimic. Ce, dacă se tund odată la 1—2 luni! Și-apoi după ce le dă barba, când ar putea avea omul vr'un folos, se duc, frate, se duc la Cluj. Și de-ar fi mai usoare acolo riguroasele? Sunt grele peste tot dacă omul nu 'nvață, și-s usoare dacă 'nvață. Da ia așa, s'o dus vestea, că 'n Cluj e mai ușor și-și fac apoi toți drumu 'ntr'acolo.

— D'apoi, bine, că nu-s numa juristi!

— A, ălalți nu-s așa mulți. La filosofteri nu le crește barba, mediciniștii se rad ei, tehnicii? Iacă-așă, nu-s și nu-s. Dumineca mai e, dar peste săptămână nu-i nimic.

— Da sunt în seminar niște teologi. Și ăia se rad doar tot a doua zi.

— S'or fi răzând, dar ăia es din seminar numa doi cu doi. ăia, se rad acolo. Dar chiar de-ar putea eși, Românii, și mai cu seamă teologii uniți, mai bucurosi se rad la un frizer romano-catolic, decât la frizerul național greco-oriental.

— Vorbă să fi. Vezi să nu me tai.

— Nu-ți fie frică. Te fac pup și rujă. Vezi, aș veni și eu la petrecere. De ce o puneți tocma sâmbătă seara. Am atâta de lucru. De ce nu o puneți pe duminecă seara?

— De, știu și eu. Întreabă-i pe studenți.

— Ce dta nu mai umbli pe la „Petru Maior“?

*

Câte generații de studenți români vor fi trecut pe sub briciul și foarfecele frizerului național. Să-l vezi câte nume românești de doctori: avocați, medici și profesori știe. Dar cum le poartă grija doctoranzilor și cine e dintre cunoscuții lui despre care nu ți-ar ști spune ceva — și totdeauna vestea cea mai nouă.

Azi, vor fi poate mai mulți tineri români, cari să nu-i fi călcat în „ducean“. În generațiile trecute inse n'a fost unul, care să fi petrecut barem numa o lună doue în capitală și să nu-l fi căutat.

„Mai demult erau oamenii nostri mai mari naționalisti, dar n'o spuneau. Astăzi o spun — și de fapt nu-s“. E o mângăere și asta, care inse pe frizerul național numai de aceea il poate satisface, fiindcă mușterii străini nu-i lipsesc lui nici odată.

Odată l-am întrebat pe calfa primă, că le merge bine ?

— Tare bine.

— Apoi cum de se plânge totdeauna principalul ?

— Cum ? Bine. Din ce-i merge cuiva mai bine, de aceea se vaeră mai tare.

(*)

Eroii dela Port-Arthur.

Resboiul russo-japonez a oferit și pân' acum lumii niște momente de cari istoria universală puține a mai însemnat.

Luptele infricoșate, măcelul ne mai pomenit, care a stins viața multor zeci de mii de oameni, au inspăimântat lumea întregă.

A perit toată flota rusească, au murit mii și mii de japonezi și resboiul tot nu mai înceată, lupta se continuă infricoșat.

În șirul nesfârșit de incaerări teribile, asediarea renumitului Port-Arthur ocupă loc de frunte. Aceasta fortăreață, una din cele mai mari în lumea toată, care a costat multe milioane pe Ruși, a susținut luni de zile asediarea trupelor japoneze. În sfârșit inse a căzut și astăzi se află în posesiunea japonezilor. Ce va urmă de acum înainte, Dumnezeu știe. Știrile mai noue spun că în Rusia a izbucnit revoluția.

Acest asediu a scos la lumină doue nume: generalul Stössel care a susținut apărarea fortăreței și generalul Nogi care a condus asediul. Amândoi au avut o însărcinare măreață și grea; amândoi ș-au îndeplinit-o cu vitejie. Lumea toată li se închină ca la doi mari eroi. Împăratul Wilhelm al Germaniei a trimis ambilor beliduci elogii de admirațiune și câte o decorațiune militară.

În numărul acesta al foi noastre publicăm portretele amândurora.

LITERATURĂ.

Din edițiunile Academiei Române a apărut o nouă broșură: „Asupra câtorva pești fosili din terțiarul românesc“ de dr. Ioan Th. Simionescu profesor agregat la universitatea din Iași. Lucrarea s'a cetit în ședința dela 27 februarie 1904 a Academiei Române. Cu 2 stampe. Face parte din publicațiunile fondului Vasile Adamachi. Prețul 50 bani.

Resolvarea cestiunii feminine și a funcționarismului, de Ion Iovan, a apărut la București. Lucrarea tratează: originea ființei omenesti, drepturile bărbatului și ale femeii în societate și diviziunea muncii intru ei după dreptul natural și social, conducătorii societății și drepturile membrilor societății după dreptul natural și pozitiv; cine conduce societatea, cum o conduc și cum ar trebui să o conducă, mijlocul pentru asanarea moravurilor, resolvarea cestiunii feminine și a funcționarismului. Prețul 1 leu și 50 bani. De vânzare la autor în Buftea și București strada Neptun nr. 46.

Studiile pedagogice și discursuri. Sub acest titlu dl dr. Vasile Bologa, directorul școlii superioare de fete a Asociațiunii, a scos la lumină în Sibiu într'un volum studiile pedagogice ale școlii, publicate în felurite ziare. La aceste a adaugat discursurile sale rostite la festivitățile aranjate de școala de fete al cărei director este dsa. Prețul 2 cor. (2 lei.)

Ziar nou în Brașov. La 6/19 ianuarie a apărut în Brașov un nou ziar social și economic, sub titlul „Deșteptarea“. Apare în fiecare joi. Redactor responsabil și editor George Măzgăreanu jun.

TEATRU și MUZICĂ.

Di Nicolae Corfescu în Budapesta. Di Nicolae Corfescu, distinsul bariton de operă din București, care astă vară a debutat în mai multe centre românești dela noi, a concertat, precum ni se scrie din Budapesta, la casina magnaților de-acolo: Országos Kaszinó, al cărei președinte este fostul ministru președinte Wekerle. La acest concert, aranjat vineri, în 20 l. c. n. au debutat mai multe puteri artistice, între cari Bărdossy Ilona, membră a operei din Budapesta, directorul corului dela opera maghiară, etc. Artistul român inse i-a 'ntrecut pe toți. A reușit să atragă atențiunea întregului public asupra dsale și să-l frapeze cu vocea-i deosebit de captivătoare atât prin marele registru, de care dispune, cât și prin modularea fină și forța nentrecută. Are bună școală dl Corfescu, dar mândria profesorului seu Ștefănescu e motivată în mare parte și prin talentul și bine dotatul dela natură organ al vocii artistului. Di Corfescu a urcat scena în fața celui mai distins public maghiar din loc. (E de notat că numai membrii au putut participa). Din 7 puncte ale concertului, 3 au fost ale dsale, cântând în cel dintiu (al II din program) prologul din opera „Bajazzo“ (Leoncavallo) și aria „Vision fugitive“ din opera „Herodias“ a lui Massenet, iar într'al doilea (al VI din program) o arie din „Bal mascat“ (Verdi), „Ninon“ (Tosti), arie din „Laemé“ (Delibes) și cântecul către luceafărul de seară din „Tannhäuser“, opera lui Wagner. Acompaniamentul la pian l-a ținut un domn, Tarnay Alajos, artist. După acest punct dl Corfescu a fost frenetic aplaudat și aclamat. așa încât a trebuit să mai cânte. Și de data asta aristul nostru le-a făcut magnatelor și magnaților maghiari o surprisă neașteptată. Le-a cântat bucata maghiară „Eltőött a hegedűm“, prin ceea ce i-a fanatizat așa, că printre aclamări s'a auzit și românescul: „Să trăiască“ — din gura unor dame aristocratice. Punctul din urmă a fost un duett din opera „Bajazzo“, cântat de dna Bărdossy Ilona și de dl Corfescu. În onoarea artiștilor s'a dat banchet. Serbătoritul a fost artistul ro-

mân, de ceea ce numai bucură ne putem. Că n'a fost ușor a junge dl Corfescu să fie invitat să debuteze la acest concert, oricine își poate închipui. S'a făcut inse acest lucru prin intervenirea unui înalt funcționar român din Budapesta, care fără de-a umblă după popularitate, știe să lucreze pentru neamul nostru și pentru prestigiul lui. (*)

Serate literare-muzicale în Lugoj. Aflăm din „Drapelul” că clasa intelectuală română de acolo a început să aranjeze niște serate literare-muzicale. Pân' acum s'au ținut trei, cari toate au reușit bine. În prima a pronunțat o conferență bine gustată dl dr. Valeriu Branște. În a doua dsoara Emița Avramescu a predat monologul „Prima rochie lungă” de Iosif Vulcan. Dna Emilia Avramescu a cântat două cântece frumoase. Dl dr. N. Porumb a declamat poezia „La icoană” de Al. Vlahuța. Dna Ignea a a încântat auditorul cu o piesă de pian. A treia conferență s'a ținut în sâmbăta trecută. Cu ocaziunea aceasta dl E. V. Degan a citit o lucrare intitulată: „Puterea moralisătoare a femeii”. Dsoarele Silvia și Viorica Șepețean au executat pe pian o compoziție de Wagner; iar dl George Noagea a declamat „Turda” fragment din poema istorică „Capul lui Mihai Viteazul” de Ciru Oeconom. În fine dans.

Concert și teatru în Țințari. Inteligența română din Țințari a aranjat în duminica trecută, 9/22 ianuarie, concert de cântări și declamațiuni. S'au jucat piesele: „De necaz” de Th. D. Speranță și „Idil la țară” comedie într'un act de Juin și Flerx.

Concert și teatru în Brașovul-vechiu. Corul bisericeii române gr. or. din Brașovul-vechiu a dat la Bobotează un concert de cântări și declamațiuni. Apoi s'a jucat „Vlăduțul mamei” comedie de Lupescu.

Concert și teatru în Roman-Petre. Corul vocal din Roman-Petre (Petrovosele) va aranja acolo duminică în 16/29 l. c. concert și reprezentație teatrală. Corul va cânta patru piese, va fi și o declamație; apoi se va juca „Măța cu clopot” comedie într'un act de Iosif Vulcan. În fine dans.

Concert în Șoimuș. Reuniunea de cetire și cântări din Șoimuș în Selagiu va aranja la 5 februarie o producțiune declamatorică teatrală, cu un program bogat și însemnat.

PICTURĂ.

Două expozițiuni artistice. Săptămâna trecută s'a făcut în sala Ateneului din București deschiderea expozițiunei a X-a a „Cercului artistic” fondat în 1890. Au participat cu lucrările lor la această expozițiune, serie „Voința Națională” dnii M. Grimani, C. Aricescu, P. Ioanid, D. Michăilescu, C. Gheorghiu, Sperlich, N. Angheliescu, T. Alexandrescu, A. Jean, L. Rechenberg, S. Roguska, Neylies J., O. Marinescu, A. Macedonsky, D. și P. Serafim. B. V. Romniceanu, G. V. Ștefanescu, I. Teohari, și I. Țincu, cu picturi; Ch. Goldschmidt și alții dintre cei de sus cu aquarele; G. Popescu și Goldschmidt cu gravuri; Hegel, Paciureș, G. M. Gheorghiu și C. Storck cu sculpturi, și G. Popescu cu medalii (ciselură). O altă expozițiune de pictură s'a deschis în sala cea mare a Ateneului cu lucrările dlui locotenent N. Petrescu Mogoș, un diletant cu mult talent, care promită.

C E E N O U ?

Hymen. Dl Valeriu Ignea, funcționar la oficiul de dare din Hatvan și dsoara *Sidonia Hoban* s'au cununat în duminica trecută în biserica gr. or. română din Lugoj. — Dl *Romul Tăucean* învățător în Nădlac și dsoara *Sidonia Sabău* învățătoare în Chitighaz s'au logodit. — Dl *Ioan Papp* și dsoara *Cornelia Sfurlea* din Ceheiu de lângă Oradea-mare s'au fidațat.

Întregirea senatului fundației zsigaiene. Pr. Ssa episcopul I. I. Pap al diecezei Aradului a numit membri în locurile vacante a senatului fundației Nicolae Zsiga din Oradea-mare pe dnii: *Vasile Mangra* vicar episcopesc și președinte al consistoriului gr. or. din Oradea-mare, *Ionuț Pap* preot castrens în Oradea-mare și *Iosif Diamandi* primcompabil la institutul „Bihoreana”.

Alegerile de deputați pentru dieta din Budapesta au început joi la 26 l. c. n. Dintre Români au fost aleși: din partidul național dnii: dr. Teodor Mihályi la Ileanda-mare, dr. Ștefan C. Pop la Siria, dr. Ioan Suciu la Boroșineu, V. Damian în Baia-de-Criș, dr. Aurel Viad la Orăștie; din partidul liberal (guvernamental) dnii: George Szerb la Zorlentul-mare, Pachomie Avramescu la Bocșa-montană, Ioan Ciocan la Năseud, Petru Mihályi la Șugatag, Ioan Butean la Beinș, Nicolae Șerban la Arpsșul-de-jos, adică 5 naționali și 6 guvernamentali. La Cehul-Silvaniei, va fi balotagiu (alegere nouă) între dl George Pop de Băsești și candidatul guvernului, asemenea și la Chișineu între dl I. Russu Șirianu și candidatul guvernului.

Bal la Cernăuți. Societatea academică „Junimea” din Cernăuți va aranja la 9 februarie n. bal în localitățile societății filarmonice. Președinte de onoare e dl dr. Ioan cav. de Voleinschi, pentru comitetul aranjator dnii dr. Vasile Găina, dr. Victor Hnidei, Teofil Simionovici, dr. Teodor Tarnovschi, Onefiru Turcan, președintele societății Alecu Procopovici.

† **Ana Hodoș n. Balint**, fiica lui Simeon Balint, văduva lui dr. Iosif Hodoș, mama unor fii bravi și fiice vrednice, o maștră de model, a încetat din viață în săptămâna trecută în Chișineu, la una din ficele sale, unde ș-a petrecut cei din urmă ani ai vieții sale. Fie-i țerina ușoară și memoria binecuvântată!

A murit: *V. G. Burla*, unul din profesorii cei mai bătrâni din Iași, autor al mai multor scrieri didactice, săptămâna trecută la Iași.

D I N L U M E .

Cele mai bogate moșteniri din America. Când ficele miliardarilor americani devin mărișoare, opinia publică le logodește. Acest lucru s'a întâmplat mai ales trei Alice Roosevelt, fiica președintelui republicei. Aceasta nu e miliardară, ci numai milionară, dar ea ficea a președintelui republicei, ochii sunt ațintiți asupra ei. După Alice Roosevelt vine miss Sylva Green, care nu e numai frumoasă, ci are și o zestre de 120 milioane franci și se zice că posedă toate virtuțile femeii. Vine apoi miss Gladys Vanderblit, fiica lui Cornelius Vanderblit. Ea prepară bucate în mod escelent, e frumoasă și elegantă și o perfectă damă de lume mare. Se zice că

zestrea ei este de 40 milioane. O mai mare zestre ar posedă miss Ana Morgan, fiica lui Pierpont-Morgan. Ea are mulți adoratori, dar ea preferă încă libertatea. Miss Gwendolin Burden e originală, ea a învățat în ascuns baletul și s'a produs înaintea unei societăți alese de dânsa, pe o scenă improvizată, unde a cules aplauze, atât prin grațiozitatea jocului cât și prin frumusețea ei. Frumoase sunt și cele două fete ale lui Odgen Mills. Miss Adelaide Douglă, Raudolphe e lăudată pentru inima ei cea bună. Ea face mult bine alinând mizeria oamenilor săraci. În resumat sunt vr'o două sute de fete de milionari gata de a fi măritate.

Cu aceeaș monetă. Un cunoscut savant din Copenhaga care nu prea ține la exteriorul omului intră într'unul din birturile cele mai nobile din capitala Danemarcei. Un chelner în frac și cravata albă, mustățile rase, cămașa albă ireproșabilă, i vine înainte cu cuvintele: „Aici nu se dă nimic”. Fără de a băgă în seamă cele spuse de chelner, savantul se apropie de o masă, se așează și comandă un beafteck și o jumătate de vin roș. Chelnerul se uită la el cu neîncredere, esecută totuș comanda și roagă pe colegii sei se ia seama. Clientul mânăneă cu poftă, bea cu mai mare poftă încă și apoi comandă o cafea și un lichior din cele mai scumpe. Chelnerii nu lasă pe mosafir din ochi. În cele din urmă savantul cheamă chelnerul care primește plata. Chelnerul se apropie și domnul i dă o hârtie de o sută. Mare mirare în tagma chelnerilor și retragere generală! Chelnerul primește în mod serviabil hârtia foarte serviabil și chiar amabil el dă restul și stă cu șira spinării încovoată așteptând respectuos

bașcișul. Mosafirul pune zimbând banii în buzunar, se ridică, și zimbând în mod foarte amabil zice chelnerului: „Aici nu se dă nimic!”

Cununie prin telefon. Știrea vine din America și faptul s'a întâmplat în statul New York. Predicatorul a trebuit să celebreze cununia unei părechi care se află la o depărtare de 300 mile. Preotul și un martor se aflau la Warrensburg, și părechea cu ceilalți martori se aflau la Buffalo. Toți cei cari au participat, au avut mânerile telefonice la ureche, pe care și le-au luat ca amintiri. Serbarea a durat opt minute. Toți au auzit perfect totul. Aceasta n'a fost prima cununie telefonică din America și probabil că nu va fi nici cea de pe urmă.

Poșta redacției.

Vesrsurile: Când veghezi, Visuri, Primul chin — sunt niște încercări primitive.

Strada Izvor 37. Numerul 27 reclamat vi s'a trimis de mult, ne mirăm că nu l-ați primit; acum vi l-am trimis de nou.

Căpruta. Regretăm că nu putem întrebuiță cele trimise.

Călindarul săptămânei.

Dumin. leproșilor, ev. Luca c. 17, gl. 2, v. 2,
În vremea aceea intrând Isus într'un sat, l-au întâmpinat.

Ziua sept.	Călindarul vechiu	Călind nou
Duminică 16	Lanțul Ap, Petru	29 Francisc
Luni 17	† C. Antonie	30 Martina
Marti 18	P. Antanasie	31 Petru Nol
Mercuri 19	C. Mercarie	1 Febr. Ignatie
Joi 20	† C. Eutumie	2 † <i>Int. Dni</i>
Vineri 21	C. Maxim	3 Biasiu
Sămbătă 22	A Timoteu	4 Vervniea

Proprietar, redactor răspunzător și editor: **IOSIF VULCAN.** (STRADA ALDĂS NR. 14/296 b.)

CONVOCARE.

Domnii acționari ai institutului de credit și economii „Bihoreana” societate pe acții în Oradea-mare, conform dispoziției §-lui 19 din statute, se invită

la a șesa adunare generală ordinară,

care se va ține în Oradea-mare la 25 februarie 1905 st. n. la 10 ore înainte de miezăzi în localul institutului.

Obiectele puse la ordinea zilei sunt următoarele:

1. Alegerea a trei membri pentru verificarea procesului verbal și a trei scrutători pentru actul de alegere.
2. Raportul anual al direcțiunii.
3. Raportul comitetului de reviziune despre examinarea computului anual, a bilanțului și a propunerilor pentru împărțirea profitului.
4. Stabilirea bilanțului anual și deliberare asupra împărțirii profitului.
5. Fixarea prețului marcelor de prezență pe anul 1905.
6. Determinarea scopului spre care, la propunerea direcțiunii, este a se întrebuiță suma amintită în §-ul 61 punctul f.
7. Alegerea a 5 membri în direcțiune.

Se atrage atențiunea domnilor acționari la următoarele dispoziții din statute:

§ 24. Pentru folosirea dreptului de vot se recere, ca acționarul să fie trecut ca proprietar al acțiilor sale în cărțile institutului cel puțin cu 6 luni înainte de adunare și cu una zi înainte de aceasta să depună pe lângă revers la direcțiunea institutului, respective la locurile designate de direcțiune, acțiunile sale, eventual și dovezile de plenipotență.

Acțiunile depuse la locurile designate de direcțiune se vor lua în considerare numai încât reversul despre depunere, cel mult în ziua premergătoare adunării generale s'a depus la institut.

În legătură cu dispozițiile §-lui 24 din statute, avem onoare a notifica, că în ședința plenară ținută la 24 ianuarie 1905 pentru depunerea, respective primirea acțiilor și edarea documentelor despre

depunere, s'a designat in acest an, respective au fost rugate, instituttele Albina, Victoria, Silvania, Economul, Oraviciana, Patria și Timișana.

Oradea-mare, 24 ianuarie 1905.

Diracțiunea institutului

Debit		Contul Bilanțului				Credit					
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.		
68	Cassa in numărar . . .			48429	17	1	Capital social . . .			600000	—
88	Giro C. ^o la Banca Austro-Ungară . . .			1571	45	74	Fondul de rezervă . . .			52595	22
91	Cassa de păstrare poștală reg. ung. . . .			200	—	39	Fondul de rezervă pentru perderi . . .			3500	—
61	Cambii de bancă . . .			19553	39	85	Fondul de rezervă pentru perderi la efecte . . .			246	—
70	Credite hipotecare . . .			30785	—	57	Fondul de pensiune . . .			8369	77
62	Credite de cont-curent . . .			52389	42	58	Depuneri spre fructificare . . .			131799	23
17	Credite pe efecte . . .			7758	—	87	Cambii reescomptate . . .			343466	—
76	Credite personale . . .			13409	—	69	Depozite de cassă . . .			7627	09
45	Efecte proprii . . .			19592	—	56	Dividende neridicate . . .			1190	—
47	Immobile			12383	20	79	Saldul intereselor transitoare			25921	82
25	Mobilier	4952	70	4457	43	84	Profit transportat din 1903	553	77	64883	45
	10% descriere	495	27			36	Profit net	64329	68		
37	Diverse conturi debitoare			2405	20						
72											
86											
				2425791	58					2425791	58

Debit		Contul profitului și al perderilor				Credit					
		Cor.	fil.	Cor.	fil.			Cor.	fil.		
54	4% interese la fondul de rezervă			2034	04	6	Profit transportat din 1903	553	77		
83	Interese de reescompt			7362	42		Interese :				
65	Interese după depuneri			56009	87	66	dela cambii de bancă			151652	89
31	10% dare după interese de depuneri			5600	99	77	" credite hipotecare			23502	53
32	Contribuție			13976	10	80	" " pe efecte			693	73
77	Salare			18149	98	63	" " personale			1042	79
81	Spese curinte (tipărituri, porto, luminat, încălzit, telefon, etc.)			9695	68	16	" " de cont-curent			2907	14
28	Chirie			1576	04	35	" capitale elocuate la alte institutute (70% scut. de dare)			127	57
41	Marce de prezență			3255	—	75	Proviziune			1821	28
48	Descrieri			858	09	64	Venitul imobilelor (scutit de dare)			178	96
	Profit transportat din 1903	553	77	64883	45	59	Interese după efecte proprii (scut. de dare)			691	—
	Profit net	64329	68			48	S'a incasat din pretenziuni descrise			230	—
				183401	66					183401	66

Oradea-mare 31 decembre 1904.

Dr. Coriolan Pap m. p.
director executiv.

Iosif Diamandi m. p.,
prim-comptabil.

Diracțiunea :

Iosif Vulcan m. p., președinte. Nicolau Zigre m. p., v.-președinte.

Iosif Roman m. p.

Moise Nyes m. p.

Petru Pântya m. p.

Andrei Horvath m. p.

Antoniou Palladi m. p.

Dr. Nicolau Popovici m. p.

Iosif Moldovan m. p.

Subsemnatul comitet am esaminat contul prezent și l-am aflat in deplină regulă și in consonanță cu registrele institutului.

Oradea-mare 25 ianuarie 1905.

Samuil Ciceronescu m. p.

Toma Păeala m. p. președinte

Sava Raieiu m. p.

Dr. Florian Duma m. p.

Petru Popeseu m. p.